

NOTAT

Bilag:
Bilag 1: Principper for afsøgning
Bilag 2: Kommandoforhold

Sagsbehandler:
KORSEK02

Sag:
2012/002534
Dokument:
559790

Dato:
2012-03-01

Notat vedr. beskrivelse af operation GREEN DESERT

1. Generelt

I dette notat beskrives hændelsesforløbet i forbindelse med danske styrkers støtte til en irakisk "search and arrest" operation i det sydlige Irak i november 2004. Den danske del af operationen var benævnt "OPERATION GREEN DESERT". Notatet beskriver såvel planlægningsfasen som gennemførelsen af operationen.

Notatet er udarbejdet af Forsvarskommandoen med henblik på at skabe en forståelsesmæssig ramme til støtte for retssagen Qais J. Khaled Brak mod Forsvarsministeriet.

Notatet er udarbejdet på baggrund af den danske bataljons befalinger, situationsrapporter og efterfølgende "Post Operation Report" samt uformelle samtaler med bataljonschefen og med den operationsofficer, der forestod planlægningen af operationen.

Notatet bør læses i sammenhæng med den teoretiske beskrivelse af en militær enheds gennemførelse af "afsøgning" af et mål (vedlagt som bilag 1)

2. Planlægning af operationen

Irakiske sikkerhedsstyrker anmodede i begyndelsen af november 2004 den danske bataljon om støtte til gennemførelsen af en operation i Al-Zubayr området.

For at bataljonen kunne støtte den irakiske operation, skulle der foreligge en retskendelse fra en irakisk dommer, ligesom bataljonens foresatte myndighed – den britiske 4. Panserbrigade – skulle godkende den danske deltagelse. For at få en sådan godkendelse skulle bataljonen fremsende en såkaldt "justification", der blandt andet indeholdt en vurdering af operationens efterretningsmæssige grundlag.

Der blev afholdt flere møder med de irakiske sikkerhedsstyrker, hvor man drøftede det efterretningsmæssige grundlag, som de irakiske styrker præsenterede.

Den danske bataljon iværksatte sideløbende hermed sin egen selvstændige indhentning af efterretninger for at kunne vurdere de irakiske oplysninger.

På baggrund af ovenstående fik bataljonen tilladelse fra den britiske brigade til at iværksætte planlægning af operation GREEN DESERT. Planlægningen blev gennemført i bataljonsstaben. Der blev i planlægningen lagt vægt på, at de deltagende irakiske styrker skulle forestå selve afsøgningen af målene. Operationen var irakisk, og man ønskede at demonstrere, at de irakiske sikkerhedsstyrker kunne gennemføre operationer i deres eget land. Man planlagde derfor, at de deltagende danske og britiske enheder kun skulle skabe forudsætningerne for de irakiske styrkers gennemførelse af afsøgningen. Om nødvendigt skulle de støtte de irakiske styrker, herunder opstille en reservestyrke, der kunne gribe ind, hvis de irakiske styrker mødte for stor modstand.

Planen omfattede indsættelse af enheder fra den irakiske nationalgarde, det irakiske politis indsatsstyrke (benævnt "Tactical Support Unit", TSU), britiske enheder samt hele eller dele af alle den danske bataljons enheder – i alt omtrent 1000 mand.

Der var ikke etableret et kommandoforhold mellem de irakiske og de dansk/britiske enheder. Der var således udelukkende tale om *koordinere* enhedernes opgaveløsning. Kommandoforholdene for den danske bataljon er skitseret i bilag 2 til dette notat.

Stabsarbejdet afsluttedes med bataljonschefens godkendelse af planen og efterfølgende udarbejdelse af befalinger til bataljonens enheder.

Den 22. november 2004 kl. 2200 lokal tid udgav bataljonen et varsel ("warning order") til sine dispositionsenheder. Af varslet fremgik, at formålet med operationen var at støtte de irakiske sikkerhedsstyrkers gennemførelse af "search and arrest" ved at oprette en ydre ring samt ved observation og rådgivning af de irakiske styrkers opgaveløsning. Af varslet fremgik desuden følgende forudsætninger for, at operationen kunne gennemføres:

- at bataljonens foresatte myndighed – den britiske 4. Panserbrigade – godkendte operationens gennemførelse;
- at bataljonen blev forstærket af et britisk kompagni; og
- at den irakiske nationalgarde (Iraqi National Guard, ING) og TSU stod for operationen.

Den 23. november 2004 kl. 2140 modtog bataljonens enheder den skriftlige befaling for operationen (dateret den 23. november 2004 kl. 2100). En justeret version blev udgivet den 24. november 2004 kl. 0200. Denne version omfatter ændringer i forskellige detaljer, men ingen afgørende tilføjelser.

Den 24. november 2004 kl. 1000 gennemførte bataljonen mundtlig befalingsudgivelse. Til stede var cheferne for de danske, britiske og irakiske enheder, der deltog i operationerne. Befalingen blev givet på engelsk og arabisk og blev efterfulgt af koordination mellem de enkelte førere.

Det fremgår af befalingen til de danske og britiske enheder, at opgaven er at støtte de irakiske sikkerhedsstyrkers gennemførelse af afsøgningen af målene, og at bataljonen lægger tyngde i etableringen af den ydre ring for at skabe forudsætninger for de irakiske styrkers opgaveløsning.

Øvrige væsentlige punkter fra befalingen:

- dansk/britiske kampenheder skal etablere ydre ring, opstille reserve og være klar til at eskortere lastbiler med tilbageholdte fra målene
- danske militærpolitienheder skal følge de irakiske styrker med henblik på at rådgive om deres opgaveløsning, men det er de irakiske styrker, der skal gå ind i målene, afsøge dem og gennemføre eventuelle tilbageholdelser
- dansk støtte til irakiske enheder omfatter udlevering af "strips" forud for operationen, muligheden for at lade kvindelige soldater støtte med visitering af eventuelle kvindelige tilbageholdte, mulighed for at lade ingeniørenheder afsøge områder ved mistanke om tilstedeværelse af bomber, samt ved behov borttransport af tilbageholdte (herunder sikring som anført ovenfor). Det fremgår specifikt, at de irakiske styrker skal stille bevogtningspersonellet, såfremt tilbageholdte skal transporteres på danske køretøjer.

Den 24. november 2004 om eftermiddagen gennemførte enhederne koordination, forberedelse og indøvelse. Det var herunder ikke muligt at øve med alle de deltagende irakiske enheder.

Den 24. november 2004 kl. 2000 modtog bataljonen endelig tilladelse fra 4. britiske Panserbrigade til at gennemføre operationen.

Forsvarskommandoens vurdering:

Forsvarskommandoen vurderer, at der i forbindelse med denne tilladelse blev givet ordre fra den britiske 4. Panserbrigade til, at alle tilbageholdte skulle føres til Shaiba Log Base med henblik på, at britiske enheder skulle undersøge, om de udgjorde en trussel mod koalitionsstyrkerne.

Forsvarskommandoen vurderer ligeledes, at det er dette forhold, der er skyld i de af bataljonen i "Post Operation Report" anførte uoverensstemmelser mellem danske og irakiske enheder under udførelsen af operationen.

Forsvarskommandoen er ikke i besiddelse af den brigadeførelse, som blev fremsendt den 24. november 2004 kl. 2000. Forsvarskommandoen har kontaktet de britiske myndigheder med henblik på at få tilsendt befalingen.

3. Gennemførelse af operationen

Den 25. november 2005 kl. 0130 var bataljonens enheder samlet på Shaiba Log Base. I tidsrummet fra 0200 – 0400 kørte enhederne til deres samleområder i nærheden af målene, hvor de mødtes med de irakiske sikkerhedsstyrker, som de skulle støtte. Derefter etablerede de danske og britiske enheder de ydre ringe om målene CYAN 1, 3 og 4,

hvorefter de irakiske styrker gennemførte deres afsøgning af målområderne, støttet af dansk militæpoliti.

Under operationen blev bataljonen støttet af en observationshelikopter fra brigaden.

Bataljonen foretog ikke videooptagelser eller anden fotografisk dokumentation af operationernes gennemførelse.

Senere på formiddagen – fra omkring kl. 1100 – støttede en dansk enhed en tilsvarende operation mod mål CYAN 2. Herunder blev danske enheder anvendt til afsøgning af en del af målet, mens den anden del blev afsøgt af irakiske styrker. De irakiske sikkerhedsstyrker tilbageholdt herunder to personer i deres del af målet.

4. Forhold omkring tilbageholdte

Alle tilbageholdelser blev foretaget af irakiske enheder. I alt blev mellem 36 og 38 personer tilbageholdt. Det præcise antal kan ikke fastslås ud fra den tilgængelige rapportering, men følgende tal fremgår af en melding fra dansk militæpoliti:

CYAN 1: 15

CYAN 2: 2

CYAN 3: 7

CYAN 4: 12

Efter tilbageholdelsen i målområdet blev de tilbageholdte transporteret væk under bevogtning af irakiske sikkerhedsstyrker. Nogle blev transporteret på irakiske køretøjer, og nogle på danske køretøjer. De tilbageholdte blev ført til Shaiba Log Base, hvor en britisk enhed gennemførte taktisk udspørgen og screening. Ingen danske enheder eller enkeltpersoner deltog i screening og udspørgen, men dansk personel koordinerede mellem de irakiske sikkerhedsstyrker og enheden, der foretog udspørgen.

Danske transportkøretøjer var klar til at forestå den efterfølgende transport af de tilbageholdte, men det blev ikke nødvendigt, idet de irakiske sikkerhedsstyrker selv forestod transporten bort fra Shaiba Log Base.

5. Afsluttende bemærkninger

Alle tilbageholdelser under operation GREEN DESERT blev foretaget af irakiske sikkerhedsstyrker. Der var dog dansk og/eller britisk personel til stede i alle målene med henblik på at rådgive om de irakiske styrkers opgaveløsning og for at yde støtte til den efterfølgende tekniske afsøgning af målene for at sikre bevismateriale.

Til trods for, at irakiske styrker foretog alle tilbageholdelserne, blev de tilbageholdte efterfølgende transporteret – i alle tilfælde under irakisk bevogtning, men i flere tilfælde under anvendelse af danske transportkøretøjer, der blev eskorteret af danske eller britiske enheder – til Shaiba Log Base, hvor en koalitionsenhed gennemførte taktisk udspørgen og

screening med henblik på at fastslå, om de udgjorde en trussel mod koalitionsstyrkerne. Ingen danske soldater deltog i denne udspørgen.

Ingen danske soldater rapporterede om kritisable forhold i forbindelse med observationen af de irakiske sikkerhedsstyrkers håndtering af de tilbageholdte. Da der kort tid efter fremkom påstande om overgreb, indskærpede bataljonschefen, at de danske soldater skulle rapportere, hvis de havde set eller hørt om mulige overgreb mod de tilbageholdte. Ingen soldater afgav en sådan rapport.